

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 09 березня 2026 р. №3)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА
Наказ від «09» березня 2026 р. №65

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЗАСОБАМИ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ
МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА»
для вчителів історії, правознавства, громадянської освіти,
соціальних педагогів, заступників директорів, вчителів захисту України,
педагогів організаторів, шкільних команд**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 904 та у відповідності до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель загальної середньої освіти».

Освітня програма враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя (викладача), та з урахуванням стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Мета освітньої програми: Ознайомлення вчителів, педагогів-організаторів, заступників директорів закладів освіти, із сучасними підходами до процесу формування громадянської компетентності учнів на уроках і позакласній роботі та застосування їх у шкільній практиці викладання історії, правознавства, громадянської освіти, захисту України курсу «Вивчаючи міжнародне гуманітарне право». Поширення знань з міжнародного гуманітарного права та формування на їх основі громадянських компетентностей школярів та освітян є критично важливим кроком для формування суспільного та особистісного розуміння необхідності застосування норм МПП в умовах збройної агресії російської федерації. Створення умов для реінтеграції тимчасово окупованих територій, формування системи поведінки заради особистої безпеки дітей, усвідомлення неприпустимості воєнних злочинів та необхідності юридичної відповідальності за їх здійснення, застосування принципів перехідного правосуддя для українського суспільства є завданням миротворчої освіти для українських шкіл. Формування інформаційної безпеки та гігієни.

Основні завдання програми:

- ознайомити педагогів з теоретичними основами та принципами МПП.
- сформувані практичні навички щодо сфери дії МПП;
- орієнтуватися у використанні особливо чутливого контенту теми МПП;
- аналізувати та оцінювати юридичні наслідки порушення норм МПП;
- сприяти розвитку оцінювання та моніторинг навчання учнів на засадах компетентнісного підходу;
- розвивати вміння критично здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію під час правового режиму воєнного стану;
- формувати навички аналізу та використання ресурсів мережі Інтернет для підготовки інтерактивних освітніх проєктів;
- підготовка педагогів до використання інноваційних методів навчання для підвищення ефективності освітнього процесу.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні вміння та навички учнів;
- здатність обирати та використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів;
- здатність здійснювати оцінювання та моніторинг навчання учнів на засадах компетентнісного підходу;
- здатність здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію під час правового

режиму воєнного стану.

Уміння:

- визначати сферу дії МГП;
- орієнтуватися у використанні особливо чутливого контенту теми МГП;
- аналізувати та оцінювати юридичні наслідки порушення норм МГП;
- проаналізувати психологію характерів героїв;

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина;
- здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності;
- здатність навчатися упродовж життя.

Розробники програми	<i>Тищенко А.В.</i> , завідувачка відділу загальної середньої освіти, викладачка кафедри суспільно-гуманітарної освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»; <i>Боярчук О.І.</i> , методист науково-методичного центру професійного розвитку, старша викладачка кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».		
Найменування програми	Освітня програма підвищення кваліфікації «Формування громадянської компетентності засобами основних положень міжнародного гуманітарного права» для вчителів історії, правознавства, громадянської освіти, соціальних педагогів, заступників директорів, вчителів захисту України, педагогів організаторів, шкільних команд		
Мета програми	Формування, розвиток професійних компетентностей та обороноздатності		
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Учителі (викладачі) історії, правознавства, громадянської освіти. Соціальні педагоги, заступники директорів, захисту України, педагоги організатори.		
Зміст програми	<i>№ з/п</i>	<i>Тема заняття</i>	<i>год.</i>
	Модуль І.		
	1.1.	Вступ до теми «Формування громадянської компетентності на основі міжнародного гуманітарного права»	2
	1.2.	Права людини і збройний конфлікт. Принципи гуманності	2
	Модуль ІІ.		
	2.1.	Основні положення МГП. Право «Гааги», «Право Женеві»	2
	2.2.	Принципи МГП	2
	2.3.	Інформація та особливості її споживання під час війни	2
	Модуль ІІІ.		
	3.1.	Цінності для розвитку культури демократії	2

	3.2.	Модель компетентностей для культури демократії: наскрізне упровадження	2
	3.3.	Використання інтерактивних методів навчання у процесі вивчення МГП	2
	3.4.	Відповідальність за порушення норм МГП	4
	3.5.	Основи безпеки та правила поведінки у період збройного конфлікту та інших надзвичайних ситуаціях (захист цивільних осіб у період збройного конфлікту)	2
	Модуль IV.		
	4.1.	Тематична дискусія з питань формування громадянської компетентності на основі міжнародного гуманітарного права	2
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС / 30 год (26 годин – аудиторні, 4 години – керована самостійна робота)		
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	<p><i>Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05.</i></p> <p><i>Професійні компетентності:</i></p> <p>A1 Мовно-комунікативна компетентність (A1.1, A1.2, A1.3, A1.4); A2 Предметно-методична компетентність (A2.1, A2.2, A2.3, A2.4, A2.5, A2.6, A2.7); A3 Інформаційно-цифрова компетентність (A3.1, A3.2, A3.3); B1 Психологічна компетентність (B1.1, B1.2, B1.3, B1.4); B2 Емоційно-етична компетентність (B2.1, B2.2, B2.3); B3 Компетентність педагогічного партнерства (B3.1, B3.2, B3.3); V1 Інклюзивна компетентність (V1.1, V1.2, V1.3); V2 Здоров'язбережувальна компетентність (V2.1, V2.2, V2.3, V2.4, V2.5); V3 Проєктувальна компетентність (V3.1); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1)</p>		
Форма підвищення кваліфікації	Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована		
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації		
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/		

Модуль I.

1.1. Вступ до теми «Формування громадянської компетентності на основі міжнародного гуманітарного права»

Визначення понять: компетентності; Міжнародне гуманітарне право.

Загальні та професійні компетентності сучасного вихователя. Здатність орієнтуватися у використанні особливо чутливого контенту теми МГП.

1.2. Права людини і збройний конфлікт. Принципи гуманності.

Визначення понять: збройний конфлікт; принципи МГП.

Розуміння важливості захисту прав людини у мирний час та в період збройного конфлікту. Сфера застосування права прав людини і міжнародного гуманітарного права.

Модуль II.

2.1. Основні положення МГП. Право «Гааги», «Право Женеви»

Визначення понять: визначення основних категорій міжнародного гуманітарного права, види збройних конфліктів. Пояснення умови, сутності та особливостей застосування «Права Гааги» та «Права Женеви». Визначати сферу дії МГП; орієнтуватися у використанні особливо чутливого контенту теми МГП.

2.2. Принципи МГП

Визначення понять: принципи МГП

Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина. Здатність обирати та використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

2.3. Інформація та особливості її споживання під час війни

Визначення понять: фейк; пропаганда; клікбейт.

Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

Здатність здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію під час правового режиму воєнного стану.

Модуль III.

3.1. Цінності для розвитку культури демократії

Визначення сутності ключових понять демократії: права людини, людська гідність, свобода, відповідальність, рівність, демократична участь, партнерство, верховенство права, повага до різноманіття. Реалізація цінностей в освітньому середовищі. Практики для формування цінностей демократії.

3.2. Модель компетентностей для культури демократії: наскрізне упровадження

Презентація європейської рамки компетентностей для культури демократії. Визначення сутності 20 компетентностей. Ознайомлення з дескрипторами компетентностей. Моделювання навчальних діяльностей.

3.3. Використання інтерактивних методів навчання у процесі вивчення МГП

Принципи інтерактивного навчання. Методи організації інтерактивного навчання для формування компетентностей. Застосування методів інтерактивного навчання для досягнення результатів міжнародного гуманітарного права.

3.4. Відповідальність за порушення норм МГП

Визначення понять: Міжнародний Суд з прав людини; Міжнародний кримінальний Суд.

Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина

Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності

3.5. Основи безпеки та правила поведінки у період збройного конфлікту та інших надзвичайних ситуаціях (захист цивільних осіб у період збройного конфлікту)

Визначення понять: безпека; цивільні; комбатанти.

Уміння дія під час різних надзвичайних ситуаціях, надзвичайних станах, у період «правового режиму воєнного часу».

Модуль IV.

Тема 4.1 Тематична дискусія з питань формування громадянської компетентності на основі міжнародного гуманітарного права. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності. Здатність навчатися упродовж життя.

Питання для самостійного опрацювання

1. Мотивація як засіб саморозвитку й самореалізації педагогічних працівника.
2. Технології психологічної підготовки педагогічних працівників до роботи в умовах сучасних соціально-економічних змін.
3. Новий освітній простір: мотивація, безпечність та безперешкодність.
4. Особливості в міжнародному гуманітарному праві захисту жертв війни.
5. Обмеження застосування конкретних методів, засобів ведення війни та яку зброю не можна застосовувати.
6. Чому цивільні особи не можуть носити камуфляж?
7. Обов'язки держава-окупант.
8. Які норми порушує росія на тимчасово окупованих територіях України, особливо щодо дітей?

Рекомендовані джерела

1. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право: навчально-методичний посібник. Друге видання: О. Войтенко, М. Єгулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, В. Потапова, О. Стокоз, Н. Хендель; за загальною редакцією радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права к.ю.н. Т. Короткого. Київ, УГСПЛ; Одеса: Фенікс, 2021. 268 с. URL: https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/MGP_4_3.pdf
2. Інна Заворотько, Антон Кориневич, Тимур Короткий. Які воєнні злочини вчиняє Росія проти дітей України та як їх кваліфікує міжнародне право // Центр прав людини ZMINA, 19 травня 2022 URL: <https://zmina.info/articles/yakivoyenni-zlochyny-vchynyaye-rosiya-proty-ditejukrayiny-ta-yak-yih-kvalifikuye-mizhнародне-pravo/>
3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник для юриста / М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса : Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. – С. 13-20, 52-55 // URL: <https://helsinki.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/MHP-final.pdf>
4. Назарчук І. Вторгнення Росії в Україну як акт агресії та зухвале порушення міжнародного права // <https://yurgazeta.com/dumka-eksperta/vtorgnennya-rosiyi-vukrayinu-yak-akt-agresiyi-ta-zuhvaleporushennya-mizhнародного-prava.html>
5. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право. Онлайн курс / Т. Короткий, Н. Хендель, О. Козорог, М. Єлігулашвілі, О. Войтенко, О. Стокоз, В. Потапова, В. Маєвський / Prometheus // URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:Prometheus+IHLAW101+2021_T3/about
6. Що таке МГП. Відео лекція з міжнародного гуманітарного права. Т. Короткий // УГСПЛ, 2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=z3L1FQJT wBc>
7. Як, де і коли діє МГП. Відео лекція з міжнародного гуманітарного права. Т. Короткий // УГСПЛ, 2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=M-O-vydlA18>